

ಇದೇ ಇದೆ ಎಂದು. ಆಗ ಏನು ವಿವರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯ? ಆಗ ಹೇಳುವುದೇ, ಅಶಬ್ದಮ್, ಅಸ್ವರ್ಥಮ್, ಅರೂಪಮ್, ಅವ್ಯಯಮ್ ಎಂದು. ಶೂನ್ಯ ಮತ್ತು ಬ್ರಹ್ಮಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿಲ್ಲ, ಒಂದೆ. ಬೌದ್ಧರ ಶೂನ್ಯವೆಂದರೆ ಜಗತ್ತಿನ ಶೂನ್ಯವಲ್ಲ, ಜಗತ್ತಿನ ಆರೋಪ. ಆದ ಕಾರಣ ಶೂನ್ಯದಿಂದ ನಿವೃತ್ತಿ ಆಗಬೇಕು.

ಪ್ರಶ್ನೆ: ಜಟಿಲ ತತ್ವವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಬುದ್ಧ ಹೇಗೆ ಜನಪ್ರಿಯನಾದ? **ಮಹಾರಾಜ್:** ಬುದ್ಧನು ಯಾವುದೇ ತರ್ಕಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿಲ್ಲ. ಬುದ್ಧನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದ ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲಿರುವ ವಾಸನಾ ನಿವೃತ್ತಿ, ಬಹಳ practical (ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ) ವಿಚಾರ. ಉದಾಹರಣೆಯ ಮೂಲಕ ಅವನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ: ಒಬ್ಬನ ದೇಹಕ್ಕೆ ಒಂದು ಬಾಣ ತಗುಲಿದೆ, ಆತನನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ - 'ಬಾಣ ಯಾವ ದಿಕ್ಕಿನಿಂದ ಬಂತು? ಬಾಣ ಎಷ್ಟು ದೊಡ್ಡದು?' ಇತ್ಯಾದಿ. ಬಾಣ ತಗುಲಿಸಿಕೊಂಡವ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಾನೆ, 'ಅಯ್ಯೋ ಮೊದಲು ಬಾಣವನ್ನು ತೆಗೆಯಿರಿ. ಅನಂತರ ಅದು ಎಲ್ಲಿಂದ ಬಂತು, ಹೇಗೆ ಬಂತು ಇತ್ಯಾದಿ ವಿಚಾರಿಸೋಣ' ಅಂತ. ಹೀಗೆ, ವಿಚಾರ ಏಕೆ? ನೇರ ವಾಸನಾನಿವೃತ್ತಿಗಾಗಿ ಯತ್ನಿಸಿ.

ನನಗೆ ಎಷ್ಟೋ ಜನ ಬಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, 'ಮಹಾರಾಜ್ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೊಂದು ಆಶಾಂತಿ, ಹೇಗೆ ಇದನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಲಿ?' ನಾನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ, 'ಒಂದು ಉಪಾಯವಿದೆ!' ಅವರು ಕುತೂಹಲ ಭರಿತರಾಗಿ ಕೇಳುತ್ತಾರೆ, 'ಏನು ಉಪಾಯ?' 'ವಾಸನೆಯ ನಿವೃತ್ತಿ' ಎಂದು ನಾನು ಹೇಳಿದರೆ, ಕೆಲವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, 'ನನಗೆ ಯಾವುದೇ ಬಯಕೆಯಿಲ್ಲ!' ಅಂತ. ಅಂದರೆ ನಿಮಗೆ ದುಃಖವೇ ಇಲ್ಲ, ಪ್ರಾಪ್ತವಲ್ಲದ ವಸ್ತು ಸಿಗಬೇಕು ಎನ್ನುವುದೇ ಮನಸ್ಸಿನ ಆಕಾಂಕ್ಷೆ. ಅದಕ್ಕೇ ಹೇಳುವುದು 'ವಾಸನೆ' ಎಂದು. ಬಯಕೆಯೇ ಇಲ್ಲವೆಂದ ಮೇಲೆ ದುಃಖವೆಲ್ಲಿಂದ? ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ಹೇಳುವುದುಂಟು, - 'ಸಂಸಾರವೇ ಬೇಡ.' ಸರಿ ಇನ್ನೇನು ಬೇಕು ಎಂದು ಕೇಳಿದರೆ, 'ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿರಬೇಕು. ಆದರೆ ದುಃಖ, ಕಷ್ಟಗಳಿರಬಾರದು' ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ಗಂಡ-ಹೆಂಡತಿ, ಮಕ್ಕಳು ಇತರರು ಎಲ್ಲ ಇಲ್ಲಿಯೇ ಅಮರರಾಗಿರಬೇಕು. ಗಗನ ಕುಸುಮದಂತೆ ಇದೆಲ್ಲ ಕಲ್ಪನೆ. ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ದಾಟಿಹೋಗಬೇಕು. ಉಪನಿಷತ್ ಅದನ್ನೇ ಹೇಳುತ್ತದೆ. ನೀವೆಲ್ಲ ಜಪಧ್ಯಾನ ಮಾಡುವಾಗ 'ನಾನೇ ಬ್ರಹ್ಮ' ಎಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ಎಷ್ಟು ಚಿಂತನೆ ಮಾಡುತ್ತೀರಿ?

ಪ್ರಶ್ನೆ: ಸಂನ್ಯಾಸಿಗಳು ಬ್ರಹ್ಮ ಚಿಂತನೆಯನ್ನು ತಾನೇ ಮಾಡುವುದು? **ಮಹಾರಾಜ್:** ಆತ್ಮಚಿಂತನೆಯನ್ನು ಯಾರೂ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಸುಮ್ಮನೆ ಯಾಂತ್ರಿಕವಾಗಿ (ದಿನಚರಿಯಂತೆ) ನಡೆಯುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆ: ಬ್ರಹ್ಮಚಿಂತನೆಯಲ್ಲದೆ ಸಾಧುಗಳು ಇನ್ನೇನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ? **ಮಹಾರಾಜ್:** ಯಾವ ವಸ್ತುವನ್ನು ಹಿಡಿಯಲು ಆಗುತ್ತಿಲ್ಲವೋ ಅದರ ಧ್ಯಾನ ಹೇಗೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ? ಮೊದಲು ಆತ್ಮಚಿಂತನೆ ಮಾಡು - 'ನಾನು ಯಾರು?' ಅನಂತರವೇ ಬ್ರಹ್ಮಚಿಂತನೆ - 'ಅಹಂ

ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ಮಿ.' ಬರಿ ಬಾಯಲ್ಲಿ 'ಬ್ರಹ್ಮ ಚಿಂತನೆ' ಎಂದರೆ ಏನರ್ಥ? ಬ್ರಹ್ಮವಸ್ತುವನ್ನು ಹಾಗೆ ಹಿಡಿಯಬಹುದೇ? 'ಯನ್ಮನಸಾ ನ ಮನುತೇ ಯೇನಾಹುರ್ಮನೋ ಮತಮ್' ಹೀಗೆ ಬ್ರಹ್ಮಚಿಂತನೆ ಮಾಡುತ್ತಿಯಾ?

ಪ್ರಶ್ನೆ: ಹಾಗಾದರೆ, 'ಮನಸಾ ಏವ ಅನುಪಶ್ಯಂತ' ಎಂದಾಗಲಿ.

ಮಹಾರಾಜ್: ಅದು ಸರಿ, ಮನಸ್ಸು ಪರಿಶುದ್ಧವಾದರೆ 'ಅದೇ ಇದು, ಅದೇ ಇದು' ಎನ್ನುವ ವಿಚಾರ ಬಾರದು. ಆಗ ವಿಚಾರನಿವೃತ್ತಿ ಆಗುತ್ತದೆ. ಆಗ ಏನು ಉಳಿಯುತ್ತದೋ ಅದು ಶುದ್ಧ ಅನುಭವ, ಅದೇ ಅದ್ವೈತ.

ಪ್ರಶ್ನೆ: ಮಹಾರಾಜರೆ, ಈ ಹಿಂದಿನ ಒಂದು ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರಿಸುತ್ತ ತಾವು ಹೇಳಿದ್ದಿರಿ - ನಮ್ಮ ಅಸ್ತಿತ್ವ ಎಂದರೇನು, ಇದನ್ನು ವಿಚಾರ ಮಾಡುತ್ತ, ಹೋದರೆ, ಎಲ್ಲವೂ ಶೂನ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಹುಡುಕಲು ಹೋದ ಅಸ್ತಿತ್ವ ಏನೂ ಸಿಗದು. ಇದು ನಮ್ಮ ಸ್ವರೂಪ. ಈಗ ನಮ್ಮ ಪ್ರಶ್ನೆ - 'ಏನೂ ಸಿಗುವುದಿಲ್ಲ'ವೆಂಬುದರ ಅರ್ಥ ಬ್ರಹ್ಮಶೂನ್ಯವೇ?

ಮಹಾರಾಜ್: ಶೂನ್ಯ - ಇದೊಂದು ಒಳ್ಳೆಯ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವಾಯಿತಷ್ಟೆ. ಹಾಗಲ್ಲ; ಅದು ಶಬ್ದಾತೀತ.

ಪ್ರಶ್ನೆ: ಇದನ್ನು ತಾವು ಶ್ರುತಿಯಿಂದ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೀರಿ. ಆದರೆ ಇದು ಯಾವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ, ಯಾವ ಯುಕ್ತಿಯಿಂದ ಅಂತ ಹೇಳಲು ಸಾಧ್ಯವೇ? - ಶಬ್ದಾತೀತ ವಸ್ತು ಇದೆಯೇ?

ಮಹಾರಾಜ್: ಯುಕ್ತಿ ಇಲ್ಲಿ ಕೆಲಸಮಾಡದು. ಇಲ್ಲಿಯೇ ತೊಂದರೆ ಬರುವುದು. ಎಲ್ಲಿ ಯಾವ ವಸ್ತು ಕೆಲಸಮಾಡದೋ ಅಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಪ್ರಯೋಗ ಮಾಡಿ ಏನು ಪ್ರಯೋಜನ?

ಪ್ರಶ್ನೆ: ಅದನ್ನೇ ನಾವು ಹೇಳುವುದು, ಸಿದ್ಧಾಂತಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ - 'ಬ್ರಹ್ಮವೇ ಸಿದ್ಧವಸ್ತು' ಅಂತ. ಹಾಗಾದರೆ ಸಿದ್ಧಾಂತಿಯೇ ಇದನ್ನೂ ಹೇಳಬಾರದಿತ್ತು.

ಮಹಾರಾಜ್: ಸಿದ್ಧಾಂತಿಯಲ್ಲ, ಸ್ವಯಂಸಿದ್ಧ.

ಪ್ರಶ್ನೆ: ಮಹಾರಾಜರೇ, ಸ್ವಯಂಸಿದ್ಧವಸ್ತು ಪುನಃ ಅದರ ಸಿದ್ಧಿ ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆಯೇ? ಇದು ಹೇಗಾಗುತ್ತದೆ?

ಮಹಾರಾಜ್: ಸರ್ವಸಿದ್ಧಿ. ಸರ್ವವೆಂದರೆ ಅದು ಸಂಶಯಾತೀತ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರಮಾಣವೇ ಬೇಡ. ಎಲ್ಲವೂ ಸಂದೇಹಕ್ಕೆ ಅತೀತ. ನೀನು ಇದ್ದೀಯಾ, ನಿನ್ನ ಬಗ್ಗೆ ಏನಾದರೂ ಸಂದೇಹವಿದೆಯೇ?

ಪ್ರಶ್ನೆ: ಸಂದೇಹ ಇದೆ, ಮಹಾರಾಜರೆ.

ಮಹಾರಾಜ್: ಇದೆಯೇ? ಅದೇನು ಸಂದೇಹ?

ಪ್ರಶ್ನೆ: ಸಂದೇಹವಿಷ್ಟೇ - ನಾನು ಶರೀರವೇ, ಅಥವಾ ಮನಸ್ಸೇ, ಅಥವಾ ಇನ್ನೇನಾದರೂ ಹೌದೆ?

ಮಹಾರಾಜ್: ಇದು ನಿನ್ನ ಸ್ವರೂಪದ ಸಂದೇಹ. ನಿನ್ನ ಬಗ್ಗೆಯೇ ನಿನಗೆ ಸಂದೇಹವಿದ್ದರೆ, ಇನ್ನೂ ವಿಚಾರ ಹೇಗೆ ಮಾಡುತ್ತೀಯಾ?

ಭಕ್ತನ ಲಕ್ಷಣ

ಭಾಗ - ೩

ದೃಢನಿಶ್ಚಯ: ನಾಲ್ಕು ಬಗೆಯ ಜನರಿರುತ್ತಾರೆ : ಏನೂ ಮಾಡದವರು, ಏನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ತೋಚದವರು, ಏನೇನೋ ಮಾಡುವವರು ಮತ್ತು ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿಯೂ ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿಯೂ ಮಾಡುವವರು. ಈ ನಾಲ್ಕನೇ ವರ್ಗದವರ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟತೆ ಇರುತ್ತದೆ, ಏಕೆಂದರೆ ಅವರ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಆದರ್ಶವಿರುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ತಾವೇನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಅವರಿಗೆ ದೃಢವಾಗಿ ಗೊತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಆದರ್ಶಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಅವರ ಮಾತು, ಕೃತಿ, ವರ್ತನೆಗಳು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸುತ್ತವೆ. ಭಕ್ತನು ಭಗವದಾದರ್ಶಕ್ಕೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಜೀವಿಸುವುದರಿಂದ ಅವನು ದೃಢನಿಶ್ಚಯನು.

ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರು ದೃಢನಿಶ್ಚಯನಿಗೆ ಒಂದು ಉದಾಹರಣೆ ರೂಪದ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ: ಇಬ್ಬರು ರೈತರು ಇರುತ್ತಾರೆ. ಅನಾವೃಷ್ಟಿಯ ದೆಸೆಯಿಂದ ಹೊಲಕ್ಕೆ ನೀರಿಲ್ಲದೆ ಬೆಳೆ ತೆಗೆಯುವುದೇ ಕಷ್ಟಸಾಧ್ಯವಾದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ. ಬೆಳೆಯಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಊಟವೂ ಇಲ್ಲ. ಒಬ್ಬ ರೈತನು ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ ಹೊಲಕ್ಕೆ ನೀರು ಹಾಯಿಸಬೇಕೆಂದು ದೃಢನಿಶ್ಚಯ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಒಂದು ದಿನ ಮುಂಜಾನೆ ಗುದ್ದಲಿ, ಹಾರೆ ಹೆಗಲ ಮೇಲೇರಿಸಿ ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಟು. ಪಕ್ಕದ ನದಿಯಿಂದ ಕಾಲುವೆಯ ಮೂಲಕ ನೀರನ್ನು ತರುವುದೆಂಬುದು ಅವನ ನಿಶ್ಚಯ. ಅವನು ಕಾಲುವೆ ಅಗೆಯಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುತ್ತಾನೆ. ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಅವನ ಮಗಳು ಬಂದು ಕಾಫಿ ಕುಡಿದುಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ಕರೆಯುತ್ತಾಳೆ. ರೈತನು ಅವಳನ್ನು ಬೈದು ಮನೆಗೆ ಕಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆಗಲೇ ಮಧ್ಯಾಹ್ನವಾಗುತ್ತಾ ಬಂತು. ದಣಿವರಿಯದೆ ರೈತನ ಕೆಲಸ ಮುಂದೆ ಸಾಗಿದೆ. ಈಗ ಅವನ ಪತ್ನಿ ದಾಪುಗಾಲು ಹಾಕುತ್ತ ಬರುತ್ತಾಳೆ. ರೈತನಿಗೆ ಆಕಡೆ ಗಮನವೇ ಇಲ್ಲ. ಅವಳು ದರ್ಪದಿಂದ, ಅಧಿಕಾರ ವಾಣಿಯಿಂದ ಗಂಡನನ್ನು ತರಾಟೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ, “ಏನೀ, ನೀವು ಯಾವಾಗಲೂ ಹೀಗೇನೆ. ನಡೀರಿ ಮನೆಗೆ! ಸ್ನಾನ ಇಲ್ಲ, ಊಟ ಇಲ್ಲ. ನದಿ ಏನು ಓಡಿಹೋಗುತ್ತ?” ಎಂದು ಗದರಿಸಿದಳು. ವಾಸ್ತವತೆಯ ಆಳ ಅರಿವಿದ್ದ ರೈತನಿಗೆ ಇದನ್ನು ಸಹಿಸಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಏನೆಂದೆ? ನಿನಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಇಲ್ಲವೇ? ಮಳೆ ಇಲ್ಲ, ಬೆಳೆ ಇಲ್ಲ! ನಮಗೆ ಯಾರು ಊಟ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ? ಮಣ್ಣು ತಿನ್ನಬೇಕಷ್ಟೆ, ಹೊರಟುಹೋಗು, ಇಲ್ಲಿಂದ. ಹೋಗುತ್ತೋ ಇಲ್ಲೋ? ಎಂದು ಹಾರೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಆಕೆಯನ್ನು ಹೊಡೆಯಲು ಹೋದ, ಆಕೆ ಹೆದರಿ ಓಡಿದಳು.

ರೈತನು ಸಂಜೆಯವರೆಗೂ ಎಡೆಬಿಡದೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿ, ಕಾಲು ವೇಯ ಮೂಲಕ ನದಿಯ ನೀರು ಜುಳುಜುಳನೆ ಹರಿದು ತನ್ನ ಹೊಲಕ್ಕೆ ನೀರುಣಿಸುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಪರಮಾನಂದಭರಿತನಾಗಿ ಮನೆಗೆ ಹಿಂತಿರುಗಿದನು. ಅನಂತರ ಎಣ್ಣೆಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ, ಚೆನ್ನಾಗಿ ಉಂಡು, ಸಂತೋಷದಿಂದ ಮಲಗಿ ಗಾಢ ನಿದ್ರೆಗೆ ವಶನಾದನು. ನೆರೆಯ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ರೈತನು ಇದೇ ರೀತಿ ನೀರಿಗಾಗಿ ಹೋದನು. ಆದರೆ ಅವನ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಮಯ ಟೀ ಕುಡಿಯುವುದು, ಬೀಡಿ ಸೇದುವುದು, ಊಟ ಮಾಡುವುದು, ಹರಟೆ ಹೊಡೆಯುವುದು, ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಪಡೆಯುವುದು ಇವುಗಳಲ್ಲೇ ಕಳೆದುಹೋಯಿತು. ಅವನು ಹೊಲಕ್ಕೆ ನೀರುಣಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಲಿಲ್ಲ. ದೃಢ ನಿಶ್ಚಯದಿಂದಲೇ ಕಾರ್ಯಸಿದ್ಧಿ.

ಮಯ್ಯರ್ಪಿತಮನೋಬುದ್ಧಿ:

ಭಕ್ತನು ಮನಸ್ಸು ಬುದ್ಧಿಗಳೆರಡನ್ನೂ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿರುತ್ತಾನೆ. ಮನಸ್ಸು ಯಾವಾಗಲೂ ವಿಷಯ ಚಿಂತನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ತೊಡಗಿರುತ್ತದೆ, ಅಂದರೆ ವಿಷಯಾರ್ಪಿತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ನಾವು ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿ (investing) ವಿಷಯ ವ್ಯಾಪಾರದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದೇವೆ. ಈ ವ್ಯಾಪಾರದಲ್ಲಿ ನಾವು ಏನಾದರೂ ಲಾಭ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆಯೇ? ಇಲ್ಲ, ಬರಿಯ ನಷ್ಟವನ್ನು - ಶಾಂತಿಯ ನಷ್ಟವನ್ನು. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ದೇಹಾರೋಗ್ಯವನ್ನೂ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ. ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಇಡೀ ಜೀವನವೇ ಹೀಗೆ ಕಳೆದು ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಅನೇಕರಿಗೆ ಜೂಜಾಟದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ. ಎಷ್ಟೇ ಹಣವನ್ನು ಕಳೆದು ಕೊಂಡರೂ ಈ ಜೂಜಾಟದ ಹುಚ್ಚು ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆಯೇ ನಾವು ಎಷ್ಟೇ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರೂ ಈ ವಿಷಯಾಸಕ್ತಿ ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ. ವಿಷಯನಿಷ್ಠೆಯಲ್ಲಿ ಬರಿಯ ನಷ್ಟ, ಆದರೆ ಅದನ್ನು ಬಿಡಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಭಗವನ್ನಿಷ್ಠೆಯಲ್ಲಿ ಬರಿಯ ಲಾಭ, ಆದರೆ ಅದನ್ನು ಪಡೆಯಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ: ಕಾದ ಕಾವಲಿಯ ಮೇಲೆ ನೀರು ಹಾಕಿದರೆ ತಕ್ಷಣವೇ ಆವಿಯಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ವಿಷಯತತ್ವ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಭಗವದ್-ವಿಷಯ ನಿಲ್ಲುವುದಿಲ್ಲ. ವಿಷಯಾಸಕ್ತಿಯಿಂದ ನಾವು ಮೂರ್ಖ(ಮೂರ್ಖ)ರಾಗುತ್ತೇವೆ. ‘ಮೂರ್ಖ’ ಎಂದರೆ ಮೂರು ‘ಕ’ ವುಳ್ಳವನು - ಕಾಮ, ಕಾಂಚನ ಮತ್ತು ಕೀರ್ತಿ. ಈ ಮೂರು ‘ಕ’ಗಳು ಇರುವವರೆಗೂ ಇನ್ನೊಂದು ‘ಕ’ ನಮ್ಮನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತದೆ - ಕಷ್ಟ.



ವ್ಯಾಸರು ತಮ್ಮ ಯೋಗಸೂತ್ರ ಭಾಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ: ಚಿತ್ತ ನದೀನಾಮ ಉಭಯತೋ ವಾಹಿನೀ, ವಹತಿ ಕಲ್ಯಾಣಾಯ ವಹತಿ ಪಾಪಾಯ ಚ | - ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಇಬ್ಬಗೆಯ ಪ್ರವಾಹಗಳಿವೆ - ಒಂದು ಒಳಿತಿನ ಕಡೆ, ಮತ್ತೊಂದು ಪಾಪದ ಕಡೆ. ನದಿಯನ್ನು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ ಹರಿಯಬಿಟ್ಟರೆ ಅದು ನೇರವಾಗಿ ಸಮುದ್ರವನ್ನೇ ಸೇರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ನಾವು ಅದಕ್ಕೆ ಅನೇಕ ಅಡೆತಡೆಗಳನ್ನು ಹಾಕಿ (ಅಣೆಕಟ್ಟು ಇತ್ಯಾದಿ) ಅದರ ನೀರನ್ನು ಬೇರೆ ಕಡೆ ಹರಿಸುತ್ತೇವೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಚಿತ್ತನದಿಯ ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಭಗವಂತನುಖವಾಗಿ ಹರಿಯುವುದು - ತೈಲಧಾರೆಯಂತೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಭಗವಚ್ಚಿಂತನೆಯಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಅಷ್ಟೊಂದು ಆನಂದ ಲಭಿಸುವುದು. ಆದರೆ ಯಾವ ಅಡೆತಡೆಗಳಿಲ್ಲದೆ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ ಮನಸ್ಸು ಭಗವಂತನ ಕಡೆ ಹರಿಯುವ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಉಂಟಾಗುವವರೆಗೂ ತುಂಬ ಹೋರಾಟ ನಡೆಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಎರಡು ಬಗೆಯ ಆಲೋಚನೆಗಳು ಏಳುತ್ತಿರುತ್ತವೆ - ನಾಮವೃತ್ತಿ ಮತ್ತು ರೂಪವೃತ್ತಿ. ನಾಮವೃತ್ತಿಗಳಾವುವೆಂದರೆ ವಿವಿಧ ವಿಷಯಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಶಬ್ದರೂಪದ ಚಿಂತನೆಗಳು. ಶಬ್ದಗಳು ಯಾವುದೇ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿರಬಹುದು. ನಾವು ಯಾವುದೇ ವಿಷಯವನ್ನು ಕುರಿತು ಚಿಂತಿಸುವಾಗ ಆ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಉಚ್ಚರಿಸುತ್ತೇವೆ. ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನ ಕಡೆ ಗಮನ ಹರಿಸಿದಾಗ ಇದು ನಮ್ಮ ಅರಿವಿಗೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಇವಲ್ಲದೆ ರೂಪವೃತ್ತಿಗಳಿವೆ. ಮನುಷ್ಯ, ಪ್ರಾಣಿ, ಮರಗಿಡಗಳು, ಮೇಜು ಮುಂತಾದ ವಸ್ತುಗಳ ರೂಪಗಳು ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬರುತ್ತವೆ. ಟ್ರೈನು ಓಡಬೇಕಾದರೆ ಎರಡು ಹಳಿಗಳು ಬೇಕಾಗುತ್ತವೆ. ನಮ್ಮ ಆಲೋಚನಾ ಟ್ರೈನು ನಾಮ-ರೂಪಗಳೆಂಬ ಎರಡು ಹಳಿಗಳ ಮೇಲೆ ಓಡುತ್ತದೆ. ಭಕ್ತನ ಮನಸ್ಸು ಭಗವಂತನ ನಾಮಸ್ಮರಣೆ, ರೂಪಸ್ಮರಣೆ, ಲೀಲಾಸ್ಮರಣೆ, ಗುಣಸ್ಮರಣೆ, ಮತ್ತು ವಾಣಿಸ್ಮರಣೆ - ಇವುಗಳಲ್ಲೇ ಮಗ್ನವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಅವನ ಮನಸ್ಸು ಭಗವದರ್ಪಿತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ನಾವೂ ಕೂಡ ಈ ನಾಮ-ರೂಪ ವೃತ್ತಿಗಳನ್ನು ಭಗವಂತನುಗೊಳಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಬೇಕು. ಇದೇ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಸಾಧನೆ.

ಬುದ್ಧಿಯ ಕೆಲಸ ನಿಶ್ಚಯಿಸುವುದು - ನಿಶ್ಚಯಾತ್ಮಿಕಾ ಬುದ್ಧಿ: ಯಾವುದು ಧರ್ಮ ಯಾವುದು ಅಧರ್ಮ, ಯಾವುದು ಸರಿ ಯಾವುದು ತಪ್ಪು ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ನಿರ್ಣಯಿಸುವ ಅಂತಃಕರಣ ವೃತ್ತಿಯೇ ಬುದ್ಧಿ. ಆದರೆ ಹಲವು ಸನ್ನಿವೇಶಗಳು ಎಷ್ಟು ಸಂಕೀರ್ಣವಾಗಿರುತ್ತವೆ ಎಂದರೆ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ನಿರ್ಣಯವೂ ಅಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಕಿಂ ಕರ್ಮ ಕಿಮಕರ್ಮೇತಿ ಕವಯೋಽಪ್ಯತ್ರ ಮೋಹಿತಾಃ - ಯಾವುದು ಕರ್ಮ ಯಾವುದು ಅಕರ್ಮ ಎಂಬ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನಿಗಳೂ ಗೊಂದಲಕ್ಕೊಳಗಾಗುತ್ತಾರೆ, ಎಂದು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಭಕ್ತನು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿಬಿಡುತ್ತಾನೆ, ಅವನಿಚ್ಛೆಯಂತಾಗಲೆಂದು

ಶರಣಾಗುತ್ತಾನೆ. ನಾವೂ ಎಲ್ಲವೂ ಅವನಿಚ್ಛೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತೇವೆ, ಆದರೆ ನಮ್ಮಿಚ್ಛೆಯಂತೆ ವರ್ತಿಸುತ್ತೇವೆ. ಭಕ್ತನ ಇಚ್ಛೆ ಭಗವದಿಚ್ಛೆಯೊಡನೆ ಒಂದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ತನ್ನ ಯೋಗಕ್ಷೇಮದ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಭಗವಂತನಿಗೆ ವಹಿಸಿರುತ್ತಾನೆ.

ಗೀತೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಎರಡು ಬಗೆಯ ಬುದ್ಧಿಗಳಿವೆ: ಅವ್ಯವಸಾಯಾತ್ಮಿಕಾ ಬುದ್ಧಿ ಮತ್ತು ವ್ಯವಸಾಯಾತ್ಮಿಕಾ ಬುದ್ಧಿ. ಆಸೆಗಳಿಗೆ ಬದ್ಧವಾಗಿ, ಆಸೆಗಳನ್ನೇ ಅನುಮೋದಿಸುವ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು ಅವ್ಯವಸಾಯಾತ್ಮಿಕಾ ಬುದ್ಧಿ ಎಂದು ಕರೆಯಬಹುದು. ಅನೇಕರಲ್ಲಿ ಪ್ರಬಲವಾದ ಆಸೆಯೇ ಇಚ್ಛೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ವ್ಯವಸಾಯಾತ್ಮಿಕಾ ಬುದ್ಧಿಯು ಅಂತರಾತ್ಮದೊಡನೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿರುತ್ತದೆ - ಆತ್ಮದ ಬೆಳಕಿನಿಂದ ಬೆಳಗುತ್ತದೆ. ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು ಆಸೆಗಳ ಹಿಡಿತದಿಂದ ಬಿಡಿಸಿದಷ್ಟೂ ಅದು ಅಂತರಾತ್ಮದೊಡನೆ ಹೆಚ್ಚು ನಿಕಟ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತದೆ. ಆಗ ಅದು ಭಗವದಿಚ್ಛೆಗೆ ಅಧೀನವಾಗುತ್ತದೆ. ಆಸೆಗೆ ಅಧೀನವಾದ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು ಭಗವದಧೀನಗೊಳಿಸುವುದೇ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಜೀವನ. ಇಚ್ಛಾಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ನಮ್ಮ ಆಸೆಗಳನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು ಬಲಗೊಳಿಸಬಹುದು. ಆಗ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ದೃಢನಿಶ್ಚಯನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು ಆಸೆಗಳ ಕಪಿಮುಷ್ಟಿಯಿಂದ ಬಿಡಿಸುವುದು ವೈರಾಗ್ಯ, ಅದನ್ನು ಭಗವದಿಚ್ಛೆಯೊಡನೆ ಒಂದಾಗಿಸುವುದು ಅಭ್ಯಾಸ. ಇವೆರಡರ ಮೂಲಕ ಮನೋಬುದ್ಧಿಗಳನ್ನು ಭಗವಂತನಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಲು ಸಾಧ್ಯ.

ತಾನೂ ಉದ್ವಿಗ್ನನಾಗದೆ ಇತರರನ್ನೂ ಉದ್ವಿಗ್ನಗೊಳಿಸದವನು :

ಇದು ಭಕ್ತನ ಇನ್ನೊಂದು ಲಕ್ಷಣ. ಅವನು ಭಗವಂತನನ್ನೇ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಿರುವುದರಿಂದ ಇತರರ ಮಾತು ಕೃತಿ ವರ್ತನೆಗಳಿಂದ ಉದ್ವಿಗ್ನನಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅಂದರೆ ದುಃಖ, ಕೋಪ, ಆತಂಕ, ಚಿಂತೆ ಮುಂತಾದ ಭಾವವಿಕಾರಗಳಿಗೆ ಒಳಗಾಗುವುದಿಲ್ಲ. 'ಇಂತಹ ಅಲ್ಪ ವಿಷಯಗಳಿಗೆ ನಾನೇಕೆ ತಲೆ ಕೆಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು?' ಎಂಬ ಧೋರಣೆ ಅವನದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅವನ ಅಂತರಂಗವು ಸಾರ್ಥಕತೆಯ ಭಾವದಿಂದ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಇತರರಿಂದ ಏನನ್ನೂ ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವುದಿಲ್ಲ, ನಿರೀಕ್ಷಿಸುವುದೂ ಇಲ್ಲ. ನಿರೀಕ್ಷೆ ಇದ್ದು ಅದಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ಜನರು ವರ್ತಿಸದಿದ್ದಾಗ ವಿವಿಧ ಭಾವವಿಕಾರಗಳಿಗೆ ಒಳಗಾಗುವುದು ಸ್ವಾಭಾವಿಕ. ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯಿಂದ ನಾನು ಪ್ರಶಂಸೆಯನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದು, ಅದರ ಬದಲು ಆತ ನನ್ನನ್ನು ನಿಂದಿಸಿದರೆ ಆಗ ನನ್ನ ಅಂತರಂಗ ಕುದಿಯತೊಡಗುತ್ತದೆ. ಅನಿರೀಕ್ಷಿತವಾಗಿ, ಅನವಶ್ಯಕವಾಗಿ ನಿಂದಿಸಿದರೆ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಅಷ್ಟೊಂದು ಆಘಾತವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಬದಲು ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಗಬಹುದು, ಅಥವಾ ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಸಹಾನುಭೂತಿ ಉಂಟಾಗಬಹುದು. ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿದ ಗೌರವ ನಮಗೆ ದೊರೆಯದಿದ್ದಾಗ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತುಂಬ ಖೇದವಾಗಬಹುದು. ಅಪೇಕ್ಷೆಯೇ ಇಲ್ಲದಿದ್ದಾಗ ಯಾವುದೇ ಬಗೆಯ ಉಪೇಕ್ಷೆಯೂ ನಮ್ಮನ್ನು ಸೋಂಕದು.

ಬುದ್ಧನು ಶಾಂತನಾಗಿ ಕುಳಿತಿದ್ದಾನೆ. ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಅವನ ಹತ್ತಿರ ಬರುತ್ತಾನೆ. ಅವನ ಮನಸ್ಸು ದುಃಖಿತವಾಗಿದೆ, ತನ್ನ ಮೇಲೆ ಹಿಡಿತವೇ ಇಲ್ಲ. ಬುದ್ಧನು ಶಾಂತ ಮುಖಮಂಡಲ ಅವನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ತಣಿಸುವ ಬದಲು ಅವನಲ್ಲಿ ಕೋಪವನ್ನು ಕೆರಳಿಸಿತು. ಅವನು ಬಾಯಿಗೆ ಬಂದಂತೆ ಬುದ್ಧನನ್ನು ಬೈದನು. ಬುದ್ಧನು ಶಾಂತವಾಗಿ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಕೇಳಿದನು. ಸಾಕಷ್ಟು ಬೈದು ಅವನ ಶಬ್ದ ಭಂಡಾರವೆಲ್ಲ ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟುಹೋದನು. ಮನೆಗೆ ಹೋದ ಮೇಲೆ ಅವನಿಗೆ ತಪ್ಪಿನ ಅರಿವಾಗಿ ತುಂಬ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪದಿಂದ ನೊಂದನು. ಮರುದಿನ ಅವನು ಮತ್ತೆ ಬುದ್ಧನ ಹತ್ತಿರ ಬಂದು ಅವನ ಕ್ಷಮೆಯಾಚಿಸಿದನು. ಬುದ್ಧನು ಅವನನ್ನು ಸಮಾಧಾನ ಮಾಡಿದ ಪರಿ ತುಂಬ ಬೋಧಪ್ರದ : ಈಗ ಬೈದವನೂ ಇಲ್ಲ, ಬೈಸಿಕೊಂಡವನೂ ಇಲ್ಲ. ಎಲ್ಲವೂ ನಿರಂತರ ಬದಲಾಗುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಈಗ ನೀನು ಮತ್ತು ನಾನು ಇಬ್ಬರೂ ಸಂಪೂರ್ಣ ಬೇರೆಯೇ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು. ಆದ್ದರಿಂದ ಯಾರನ್ನು ಯಾರು ಕ್ಷಮಿಸುವುದು?

ಭಕ್ತನು ಇತರರನ್ನೂ ಉದ್ವೇಗಗೊಳಿಸುವುದಿಲ್ಲ, ಏಕೆಂದರೆ ಅವನು ನಿರಹಂಕಾರಿಯಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಕೆಲವರ ಅಹಂಕಾರ ಚುಚ್ಚುತ್ತಿರುತ್ತದೆ - ಅವರು ಮುಳ್ಳುಹಂದಿಯಂತೆ. ಅವರ ಮಾತು ಕೃತಿ ವರ್ತನೆ ಎಲ್ಲವೂ ಮೊನಚಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಸುತ್ತಲಿರುವವರೆಲ್ಲರೂ ಅವರ 'ಚುಚ್ಚುಮದ್ದಿಗೆ' ಒಳಗಾಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಕೆಲವರು ನೀತಿ ನಿಷ್ಠರೂ ಕೂಡ ತುಂಬ ನಿಷ್ಠುರವಾಗಿ ವರ್ತಿಸುತ್ತಾರೆ, ಮುಚ್ಚುಮರೆ ಯಿಲ್ಲದೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತ ಇತರರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ನೋಯಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸಂಸ್ಕೃತ ಸುಭಾಷಿತವೊಂದಿದೆ:

ರೋಹತೇ ಸಾಯಕೈರ್ವಿದ್ಧಂ ವನಂ ಪರಶುನಾ ಹತಮ್ |

ವಾತಾ ದುರುಕ್ತಯಾ ವಿಧ್ವಂಸಂ ಸಂರೋಹತಿ ವಾಕ್‌ಕ್ಷತ್ರಮ್ ||

ಕತ್ತಿಯಿಂದ ಇರಿದ ಫಾಯ ವಾಸಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಕೊಡಲಿಯಿಂದ ಕಡಿದ ಮರ ಮತ್ತೆ ಚಿಗುರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಕೆಟ್ಟ ಮಾತಿನಿಂದ ಹೊಡೆದರೆ, ಆ ಮಾತಿನಿಂದಾದ ಫಾಯವು ಎಂದೂ ಗುಣವಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಶ್ರೀಮತೆ ಶಾರದಾದೇವಿಯವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ: ಇತರರ ಮನ ನೋಯಿಸುವ ಮಾತನ್ನು ಎಂದಾದರೂ ಆಡಬಹುದು? ಅಪ್ರಿಯ ವಾದ ಸತ್ಯವನ್ನು, ಅದು ಸತ್ಯವಾದರೂ, ಹೇಳಬಾರದು. ಏಕೆಂದರೆ ಅದೇ ಒಂದು ಅಭ್ಯಾಸವಾಗಿಬಿಡುತ್ತದೆ. ಕಠೋರವಾಗಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತ ಹೋದರೆ ಒಬ್ಬನ ಸ್ವಭಾವವೂ ಕ್ರಮೇಣ ಕಠೋರವಾಗುತ್ತದೆ. ಮಾತಿನ ಮೇಲೆ ನಿಗ್ರಹವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಸೂಕ್ಷ್ಮತೆಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಇತರರ ಬಗ್ಗೆ ಕಳಕಳಿ ಹೊರಟುಹೋಯಿತೆಂದರೆ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಹಿಂಜರಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು: 'ಒಬ್ಬ ಕುಂಟನನ್ನು ಆತನು ಕುಂಟನಾದುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವನ್ನು ಕೇಳಬೇಕಾದರೆ, ನಿನ್ನ ಕಾಲು ಹೀಗೆಕಾಯಿತು ಎಂದು ಮೃದುವಾಗಿ ಕೇಳಬೇಕು.' ಕುಂಟನೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿದರೆ ಅವನ ಸ್ವಾಭಿಮಾನಕ್ಕೆ ಧಕ್ಕೆಯುಂಟಾಗುತ್ತದೆ.

ಈಗಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಉದ್ವೇಗಸಂಸ್ಕೃತಿಯೇ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದೆ. ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ಉದ್ವೇಗವನ್ನು ಕೆರಳಿಸುವ ರಾಜಕೀಯ ಉಪನ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಕೇಳುತ್ತೇವೆ, ವೃತ್ತಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಂಥದೇ ಸುದ್ದಿಗಳನ್ನು ಓದುತ್ತೇವೆ. ಈ ರೀತಿ ಉದ್ವೇಗಗಳನ್ನು ಕೆರಳಿಸುವುದರಿಂದ ಕ್ರಮೇಣ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಮನಸ್ಸು ದುರ್ಬಲವಾಗುತ್ತದೆ, ಅವರು ಹೆಚ್ಚು ಅನೈತಿಕರಾಗುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಇಡೀ ಸಮಾಜ ಭ್ರಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಜನರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಶಾಂತಿಯಲ್ಲಿ ಇರಿಸುವುದು ಹೇಗೆ ಎಂಬುದರ ಕಡೆಗೆ ನಾವು ಗಮನ ಕೊಡಬೇಕಲ್ಲವೇ?

ಹರ್ಷಾಮರ್ಷಭಯೋದ್ವೇಗೈಃ ಮುಕ್ತಃ

ಭಕ್ತನು ಹರ್ಷ, ಅಮರ್ಷ ಮತ್ತು ಭಯ - ಈ ಭಾವವಿಕಾರಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಸ್ವಸ್ಥ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಲಾಭೇ ಉತ್ಸಾಹಃ - ಹರ್ಷವೆಂದರೆ ತಾನು ಇಷ್ಟಪಟ್ಟ ವಸ್ತುವನ್ನು ಪಡೆದಾಗ ಉಂಟಾಗುವ ಉತ್ಸಾಹ ಎಂದು ಶ್ರೀಧರಸ್ವಾಮಿಯವರು ವಿವರಣೆ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಪರಸ್ಥ ಲಾಭೇ ಅಸಹನಂ ಅಮರ್ಷಃ - ಇತರರಿಗೆ ಇಷ್ಟಾರ್ಥ ಲಭಿಸಿದಾಗ ಸಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗದೇ ಇರುವುದು ಎಂದು ಅಮರ್ಷದ ವಿವರಣೆಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಇವು ಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾದ ಗುಣಗಳು. ಯಾರು ತಾವು ಬಯಸಿದುದನ್ನು ಪಡೆದಾಗ ಅತ್ಯಂತ ಆನಂದ ಪಡುತ್ತಾರೋ ಅವರೇ ಇತರರ ಉನ್ನತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಅಷ್ಟೇ ಕರುಬುತ್ತಾರೆ. ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರು ಹೇಳುವಂತೆ, ಅಸೂಯೆಯು ಗುಲಾಮ ತನದ ಲಕ್ಷಣ. ನೂರಾರು ವರ್ಷಗಳ ಪರಕೀಯರ ಆಳ್ವಿಕೆಯಿಂದ ಗುಲಾಮರಾಗಿದ್ದ ಭಾರತೀಯರಿಗೆ ಅಸೂಯೆ ಬಹಳ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿಬಿಟ್ಟಿದೆ ಎಂದು ಅವರು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಡುತ್ತಾರೆ. ಅಸೂಯೆ ಎಂಬುದು ಕೀಳು ಮನೋಭಾವದ ಲಕ್ಷಣ. ಇಂತಹ ಕೀಳುತನ ತನಗೆ ಸಲ್ಲದು ಎಂದು ದೃಢವಾಗಿ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಭಕ್ತನು ಭಗವದಾನಂದದಿಂದ ತುಂಬಿರುತ್ತಾನೆ, ತಾನಿನ್ನೇನೂ ಪಡೆಯಬೇಕಾದುದು ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಬೇರೆಯವರು ಇನ್ನೇನು ಪಡೆದಿದ್ದರೂ ಅದು ಭಗವದ್‌ವಸ್ತುವಿಗಿಂತ ದೊಡ್ಡದಾಗಿರಲು, ಶ್ರೇಷ್ಠವಾಗಿರಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅಸೂಯೆಗೆ ಎಡೆಯೇ ಇರುವುದಿಲ್ಲ.

ಅಸೂಯೆ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ತುಂಬ ಕೆಳಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಇಳಿಸಿಬಿಡುತ್ತದೆ. ಇಬ್ಬರು ಪರಸ್ಪರ ಶತ್ರುಗಳು ಇರುತ್ತಾರೆ. ಇಬ್ಬರೂ ಇನ್ನೊಬ್ಬನಿಗಿಂತ ಮೇಲಾಗಬೇಕೆಂದು ಪೈಪೋಟಿಯಲ್ಲಿರುತ್ತಾರೆ. ಇಬ್ಬರೂ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಭಗವಂತನು ಅವರ ತಪಸ್ಸಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಅವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನ ಮುಂದೆ ಭಗವಂತನು ಬಂದು ನಿಂತು, ಏನು ವರ ಬೇಕೆಂದು ಕೇಳುತ್ತಾನೆ. ಇನ್ನೊಬ್ಬನು ತನಗಿಂತ ಮೇಲಾದ ವರವನ್ನು ಕೇಳಿಬಿಟ್ಟರೆ ಏನು ಗತಿ ಎಂದು ಅವನಿಗೆ ಹೊಳೆಯುತ್ತದೆ. ಆಗ ಅವನು ತನ್ನ ಜಾಣತನವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ: 'ಹೇ ದೇವರೆ, ನಾನೊ